

Hyvästi, rakas.
Eli miten luopua tästä kaikesta.

OLLI RAHKONEN

NÄYTTÉLIJÄNTAITEEN KOULUTUSOHJELMA

Hyvästi, rakas.
Eli miten luopua tästä kaikesta.

OLLI RAHKONEN

TIIVISTELMÄ

Päiväys: 4.4.2016

TEKIJÄ Olli Rahkonen	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA Näyttelijäntaiteen koulutusohjelma		
KIRJALLISEN OSION NIMI Hyvästi, rakas.	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 46s		
TAITEELLISEN TYÖN NIMI Beverly Hills. Ohjaus ja käsikirjoitus: Piia Peltola. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Ensi-ilta 26.4.2016. Taiteellinen osio on suoritettu TeaKissa ☒			
Kirjallisen osion/tutkielman saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐	Opinnäytteen tiivistelmän saa julkaista avoimessa tietoverkossa. Lupa on ajallisesti rajoittamaton.	Kyllä ☒ Ei ☐
<p>Kirjallinen lopputyöni ” Hyvästi, rakas.” kertoo luopumisen prosessistani Teatterikorkeakoulusta. Halusin tällä työllä tarkentaa itselleni ennen kaikkea missä olen nyt. Mitkä ovat omat arvoni taiteilijana ja minkälaiseksi tekijäksi haluan tulevaisuudessa tulla? Nykyisyys oli pääajatukseni mutta sen kartoittamiseen oli käytävä kaukana menneisyydessä ja kurkattava myös tulevaan. Tulevaisuudessa minulla on tuskin aikaa pohtia tätä näin pitkään. Halusin tuoda esille omat intohimoni tekijänä ja kirjoittaa minua inspiroivista ihmisistä ja asioista. Unelmoinnin ja kurkottamisen halusin selventää itselleni miettimällä suuntaa johon olen matkalla, omaa vaellustani. Uskon vahvasti pehmeisiin arvoihin ja ihmisten kunnioittamiseen ja niiden avulla tiedän tulevani tulevaisuudessa parhaaksi versioksi itsestäni. Menestymisen palvonta on minulle sitä, että pyrin elämään niin, että voin mennä tyytyväisenä nukkumaan iltaisin. Mietin myöskin roolejani ihmisenä ja läpikäynti tavoistani toimia sosiaalisissa tilanteissa oli hedelmällistä.</p> <p>Halusin myös liittää muistoja Berliinistä, koska se oli opintojaksona niin ainutlaatuinen ja rikastuttava. Siellä opin nöyryyttä tätä työtä kohtaan ja silmäni aukesivat paikallisten näyttelijöiden toimesta. Se sai minut haluamaan paremmaksi taiteilijaksi. Se sai minut haluamaan kansainväliseksi taiteilijaksi. Rupesin vaatimaan itseltäni enemmän ajatusta työtäni kohtaan tämän jälkeen. Tuntui tärkeältä kirjoittaa tästä matkasta, koska se oli kouluajan kohokohta ja teoksen taustavire on luopumisen ajatus näin rakkaasta instituutiosta. Teksti syntyi kiitollisuudesta.</p> <p>Musiikista ja laulamisesta kirjoitin, koska se on minulle kaikista rakkain ilmaisumuoto. Näen sen tässä vaiheessa elämäni aidoimpana muotona ilmaista itseäni. Myös jatkuvan tutkiskelun aihe itselleni on löytää vastaavanlainen helppous näyttelemiseen kuin mitä laulaessa koen. Olen tutkinut sitä jo ensimmäiseltä vuosikurssilta lähtien.</p> <p>Loppusanat kiteyttivät itselleni sen miksi ylipäättänsä kirjoitin tämän lopputyön. Kaiken tekemisieni taustalla on kuitenkin aina ollut ne ihmiset jotka jakavat kanssani ne muistot ja tunteet. Ilman ystäviä, perhettä ja kollegoita olisi tämä työ täysin tyhjää itselleni. En ole koskaan ollut sooloilija ja se kävi minulle jälleen selväksi tämän lopputyön parissa. Kaiken ydin on olla osa jotain suurempaa kokonaisuutta. Olla osa jotain ja kuulua jonnekin. Ja missä ikinä se jokin onkaan, saa siellä toteuttaa itseään. Tärkeimpänä se, että siellä saa olla oma itsensä ihmisten keskellä, joihin luottaa.</p>			
ASIASANAT Näyttelijäntyö, luopuminen, tulevaisuus, empatia, sympatia, musiikki, kansainvälisyys, yhteisö.			

SISÄLLYSLUETTELO

---

1. JOHDANTO	10
2. EMPATIA JA SYMPATIA: HAVAINTONI VÄLITTÄVÄSTÄ NÄYTTÉLIJÄSTÄ	14
3. OMA VAELLUKSENI TAITEILIJANA	19
3.1 <i>Hyväksymisen manifesti</i>	21

---

4. TULEVAISUUS	24
4.1 <i>Kansainvälisyys</i>	24
4.1.1 <i>Berliinin havainnot esityksistä</i>	25
4.1.2 <i>Näyttelijä Berliinissä</i>	28
4.1.3 <i>Yhteenveto Berliinin opintojaksosta</i>	29
4.2 <i>Musiikki</i>	30
4.2.1 <i>KOJOOTTIKUU</i>	34

---

5. ITSENÄISYYS JA YHTEISÖLLISYYS	38
6. LOPUKSI	42
LÄHTEET	44

1. JOHDANTO

Tästä tämä alkaa. Suuri ponnistukseni kirjoittaa itseni ulos tästä koulusta, jota rakastan. Rakastan sitä monesta syystä. Yhteisöllisyys on niistä suurin. Oma luokka ja opettajat sekä muu henkilökunta ovat tehneet vuosistani täällä niin ikimuistoisia. Missään oppilaitoksessa ei ole pidetty ihmisestä näin hyvää huolta. Tanssiopettajamme Jenni Nikolajeff kiteytti asian hyvin sanoessaan, että siinä missä tämä koulu vie valtavasti, se antaa monin verroin takaisin. Surullisena päivänä tässä koulussa on valtava määrä ihmisiä joihin nojata ja tukeutua. Ihmisyys on ollut läsnä kaikissa muodoissaan ja elämän monet kasvot näyttäytyvät tässä herkässä ammatissamme. Se on varmasti itselleni yksi tärkeimmistä yksittäisistä tekijöistä tälle alalle hakeutuessani, joskaan en osannut arvata sitä mittakaavaa ennen kouluun pääsyä. Täällä saa ja pitää olla oma itsensä. Kaiken sen tukiverkon jättäminen jännittää mutta uskon, että positiiviset muistoni ja toisista välittämisen tärkeyden oppiminen kantavat työelämässäkin pitkälle.

Kerroin äidille lopputyöni edistymisestä ja haikeuden tunteesta, joka valtaa minut näin ennen viimeistä kevättä, viimeistä suoraa. Äitini sanoi, että teen samalla surutyötä. Kirjoittaessani olen ollut allapäin, koska jokin iso osa identiteettiäni on lipumassa käsistäni. En ole mistään muusta taistellut niin paljon kuin koulupaikasta Teatterikorkeakouluun. Nyt se kaikki on loppumassa. Olenhan minä tietysti tietoinen siitä, että se on välttämätöntä ja ihanaa mutta kymmenen vuotta koulu on ollut osa ihan jokapäiväistä elämääni. Viisi vuotta hakijana ja viisi vuotta koululaisena. Matka vuodesta 2006, tuoreesta ylioppilaasta, vuoteen 2016 on ollut aivan käsittämätön. Kaikki ne ihmiset sen tekevät. Ja se helpotus omasta tulevaisuudesta, kun ei tarvitse enää hakea. Olen ollut käsittämättömän onnekas, että minulle kävi näin ja saan tehdä tätä työkseeni. Sisältäni poistui konkreettisesti jotakin sillä hetkellä, kun pääsin kouluun. Vallan vaihtuessa koulussa maisterivaiheen alkaessa aloin jo ajatella, että koulu on jo muita varten. Olinhan vuoden sieltä pois lähes kokonaan. Nyt tunnustan, että kyllä se meille kaikille yhtä tärkeä ja kipeä paikka on, vaikka kuinka olisi maisterivaiheessa. Tuntuu, että leirikoulusta olisi viikko, ehkä kaksi. Toisaalta se on jo jossain kaukana.

Valmistuminen jännittää minua paljon. Luulin olevani menossa täysin rentona ja paineettomana kohti ammattilaisuutta mutta joudun myöntämään itselleni, ettei asia ole niin yksinkertainen. Tavoitteeni ja ajatteluni on muuttunut tästä kaikesta. Se on muuttunut samaa vauhtia kuin ympäröivä maailma. Sain kiinnityksen Turun Kaupunginteatterista kirjoittaessani tätä lopputyötä. Olen paikasta erittäin onnellinen ja helpotus oli suuri, koska työtilanne on tällä hetkellä erittäin epävarma. Kiinnitys uuden kaupungin teatterista on aika kaukana siitä haaveesta, joka minulla on ollut lähes koko kouluajan. Olen haaveillut freelancerin arjesta kotikaupungissani Helsingissä tehden pätkätöitä siellä sun täällä. Nyt koko tämä pienisuuri pääkaupunki on käynyt vähän tympeäksi. Muutamassa vuodessa oppii tuntemaan lähes kaikki, jotka tällä alalla jollain tavalla vaikuttavat. Ensi-illoissa ja hautajaisissa törmää melkein poikkeuksetta samoihin naamoihin ja se käy mielestäni nopeasti tylsäksi. Haluan tehdä teatteria uudelle yleisölle, uudessa yhteisössä. Sisäinen kulkuri on herännyt. Koen, että minusta olisi enemmän hyötyä pienemmällä paikkakunnalla tällä hetkellä. Halua keskittyä teatteriin ja oikeasti lunastaa paikkani uutena tekijänä, enkä pyöriä samoissa piireissä kilistelemässä samojen naamojen kanssa.

Mietin myös useita aiheita, joista kirjoittaa. Kouluaikaani eivät ole varjostaneet suuret huolet eikä murheet. Jotenkin sitä ajattelee, että niistä olisi helpompi kirjoittaa. Mutta en näe sitä menetyksenäni, etten ole kärsinyt koko kouluaikaani. Mestarikurssilla mieltäni jäi kaivertamaan kysymys kuoleman vaikutuksesta taiteeseen. Se tuntuu niin lopulliselta ja ylevältä. Aiheena myös menestyminen kiinnostaa paljon. Mitä on näyttelijän menestyminen? Mitä nuori näyttelijä tarkoittaa sanoessaan haluavansa olla paras näyttelijä? Aionko vaalia onnellisuuttani urani edellä? Kandityössä olin jo valmis kompromisseihin mutta nyt olen jo aivan varma elämäni arvojärjestyksestä. Näyttelen paremmin onnellisena, koska surullisena halua vain nukkua. Toisaalta saanko riittävän tyydytyksen ajatellessani näin? Manifestissani sanoin, etten koskaan halua ottaa läheisiäni itsestäänselvytenä. Siitä en aio tinkiä. Sydän täynnä on mukavampaa.

Näyttelijäntyöstä annetaan lehdissä niin kapea kuva, joten minua kiinnostaa miten nuoret sen kokevat ja mistä lähtökohdista he lähtevät haaveillessaan tästä ammatista. Onko mediassa annettu menestymisen kuva Putous-

kasvoineen jo vaikuttanut? Onko tosi-tv syrjäyttänyt näyttelijän? Millä hinnalla halutaan menestyä? Jotkut näyttelijät antavat lehdissä todella raskaan kuvan näyttelijäntyöstä. Sitähän se tietysti on välillä, mutta mielestäni ammatti ei tarvitse enempää kärsimystarinoita eikä sankarimyyttejä. Jokaisessa ammatissa on varmasti välillä paskoja päiviä, ihan jokaisessa, ja lähtökohtaisesti näyttelijän ammatti on helvetin etuoikeutettu. Itselleni tulee useasti ja toistuvasti fiilis, että ollaanko tässä oikeasti töissä? Sen takia en kannata alan mystifointia joillakin ihmeellisillä sankaritarinoilla, koska nämä ovat toinen osa siitä kapeasta kuvasta, jota mediassa jaamme.

Näyttämöllä pärjääminen ja selviytyminen, sekä kaikenlainen laskelmointi, on epämielenkiintoista. Vesa Vierikko sanoi sen jo pääsykokeissa: ”Älkää yrittäkö selviytyä.” Tämän tajuttuani pääsin kouluun. Sitä ennen olin malliesimerkki kilpailumaailman ihmisestä teatterikentällä, jos pääsykokeita voi kentäksi kutsua. Lähtökohta oli joka tapauksessa väärä. Kiiltokuvien ja menestyksen palvominen on osa tätä aikaa. Aamulehdessä arvosteltiin Cheekin uusi levy ja siitä sanottiin, että olemme saavuttaneet narsismin aikakauden huipentuman. Yksilö, etenkin vahva sellainen, on nyt trendikästä. Sloganit, kuten ”koska mä voin”, ”etenee” ja ”hallussa” ovat periaatteessa positiivisia elämänohjeita, mutta rikkaiden ja menestyneiden suusta saavat helposti ruman sävyn. Minä selvisin, koska olin vahva. Entä, jos ei halua tai osaa olla vahva ja kiivetä sosiaalisia portaita? Tämä trendi on selkeässä riidassa näyttelijäntaiteen ytimen kanssa. Lähiaikoina minua on ehkä eniten vituttanut tämä yksilön ylistämisen trendikkyys. Menestyjää arvostetaan nyt aivan mielettömästi. Ihmiset viljelevät näitä sanontojaan, jotka korostavat tätä voittajien aikakautta. Kiinnostavaa näyttelijässä, muusikossa ja kaikessa taiteessa on kuitenkin särö. Virheettömyys on tympeää. Hahmo, joka ei voi, ei pysty, ei jaksaa ja jolla ei ole homma hallussa on mielenkiintoinen. Samoin hahmon esittäjä on mielenkiintoinen, jos hän ei työtilanteessa esitä olevansa tietoinen kaikesta ja kaiken yläpuolella. Siitä jää nopeasti kiinni. Tunnen olevani valmistuttuani vastuussa siitä, etten heitä hukkaan kaikkea sitä oppia ja kaikkia niitä ajatuksia, joita olen etuoikeutetusti saanut kokea Teatterikorkeakoulun aikana. Alamme on jo itsessään melko itsekäs. Työskentelemme käytännössä koko ajan ”peilin” edessä ja se voi jäädä päälle. Tuntuu kusetukselta kaikkia maailman nuoria kohtaan, jos vielä jeesustelin

työni raskautta ja kohottaisin omaa egoani lehtien palstoilla, tai esimerkiksi musiikissani. Ei tätä ammattia pidä mystifioida enempää. Eikä lehdissä todellakaan pidä lässyttää yksilön vahvuudesta ja voittamisesta. TV:stä tuleva tarjonta ylittää jo kaikilla mittareilla kohtuuden rajat. Minä-keskeisyys on nyt niin saatanan muodikasta, että rupean näkemään punaista jo siitä kirjoittaessani. Se johtuu myös siitä, että saan itseni kiinni samoista ajatuksista. Pidin koulun alussa itseäni aivan loistavana näyttelijänä. Viljelin päässäni ajatuksia, että minusta tulee ”paras” näyttelijä. Mitä vittua se edes tarkoittaa? Eihän tässä ole mitään mittareita. Olin ehdottomasti huomionkipeä ja vein luultavasti puolet koko baarin pöydästä omalla habituksellani, joka olisi särkynyt yhdestä kommentista. En siis missään nimessä halua enää olla paras. Minulle se ajatus ei toimi. Se tuo huonot piirteeni esiin. En halua olla se kaikkien huulilla oleva säätäjä, joka pyörii Helsingissä kiireisenä taksilla, halua jokaista vastaan tulijaa, koska tuntee koko kaupungin. En halua tehdä kuutta työtä päällekkäin, koska keskittymiseni herpaantuu jo pienimmästäkin päällekkäisyydestä. En halua toivottaa lehtien palstoilla, etten kerkeä seurustelemaan ja seuraavana päivänä liittyä Tinderiin. Halua vain tehdä tätä työtä ja kehittyä siinä. Haluan lukea paljon, matkustella enemmän, työskennellä ulkomailla, pitää lomaa ja kieltäytyä töistä, jotka koen moraalisesti arvottomiksi. Juuri äsken kieltäydyin rahakkaasta mainoskeikasta, koska en halua mainostaa valtateiden varsilla keikkuvia keltaisia pysähdyspaikkoja, jotka ovat tuhonneet persoonalliset kahvilat Helsingistä Ivaloon lähes kokonaan. Tarvitsin tietysti rahaa, mutta olin onnellinen kieltäytyessäni. Haluan olla vahva sille tunteelle, joka minulla on nyt. Kandidityössäni tulin pohdiskelujen jälkeen siihen tulokseen, että haluan ennemmin perheen, kuin uran. Se ajatus ei ole muuttunut. Jos tavoittelen onnellista elämää, myöskin näyttelen varmasti paremmin. Jos tavoittelen paremmuutta ja menestystä työelämässä, en luultavasti muutaman vuoden päästä enää tiedä, miksi edes näyttelen. Mutta menestyessäni työrintamalla, olisin varmasti levollisempi kotona. Toivon tulevalta puolisoiltani ymmärtäväisyyttä.

2. EMPATIA JA SYMPATIA: HAVAINTONI VÄLITTÄVÄSTÄ NÄYTTELIJÄSTÄ

Aluksi selvennän empatia ja sympathyä käsitteen. Lainaukset ovat suoraan Wikipediasta.

Empatia -sanon peruserkitys viittaa myötätuntoiseen eläytymiseen. Psykologit ovat sittemmin laajentaneet empatia-sanon merkitystä siten, että sillä voidaan tarkoittaa emotionaalisen reagoinnin lisäksi myös kognitiivista roolinottoa eli tietoisista rationaalista yritystä asettua toisen asemaan. Empaattinen ihminen samastuu siis herkästi toisen ihmisen tunnereaktioihin ja pyrkii ymmärtämään toisen ihmisen käytöstä, näkökulmaa ja tunnereaktioita. Empatiolla viitataan myös empaattiseen käyttäytymiseen, joka voi olla esimerkiksi empaattista ilmehtimistä ja pyrkimystä kuunnella ja auttaa muita ihmisiä sekä suhtautua heihin arvostavasti tai muulla tavalla myönteisesti. (wikipedia.fi. 4.4.2016)

Sympatia (Kreikan sanasta sympátheia, myötätunteminen) tai myötätunto tarkoittaa toisen henkilön mielihyvän kokemista omana mielihyvänä (myötätulo) tai tuskan ja mielihyvän tuntemista mielihyvänä. (wikipedia.fi. 4.4.2016)

Mestari kurssilla, syksyllä 2015, meidän tuli kirjoittaa manifesti. Aihe oli vapaasti tulkittavissa ja lopulta kirjoitin sen itse muutamassa minuutissa, turhempia miettimättä. H-P Björkmanin opetukset ensimmäisellä yhteisellä kurssillamme ovat jääneet aika vahvasti mieleeni. Michael Chekhovin harjoitus *Kauneuden palatsi* avasi itselleni jonkin tärkeän kanavan. Professori painotti harjoituksessa itselleen tärkeitä asioita ja niitä kohti siinä väijäämättä kuljettiin. Vahvojen tunteiden, kuten surun ja kärsimyksen ilmaisun, ei tarvitse lähteä näyttelijänä surun ja kärsimyksen kautta. Olisi mielipuolista ajatella, että työmme olisi päivästä toiseen kärsimystä. Tämähän on etuoikeutettu ammatti, josta tulisi nauttia. Tietenkin on paskoja päiviä, mutta missä työssä niitä ei olisi? H-P painotti sydämen täysinäisyyttä lavalle astellessa. Mitä rakastaa, mitä toivoo ja mihin uskoo? Mitkä ovat omat arvosi, joiden puolesta olisit valmis kuolemaan? Tämä ajatus helpotti minua

valtavasti. *Kauneuden palatsissa* menimme paikkaan, johon pyydettiin kuvittelemaan pelkkää kauneutta. Itselläni ensimmäisenä tuli vastaan elämäni ihmiset ja rakas paikka, kesämökki. Harjoitteessa pyydettiin lopulta luopumaan näistä asioista ja se avasi kanavat. Tajusin ensimmäistä kertaa, mitä puristaminen on. Kun sai rauhassa rakentaa ja oikeasti miettiä, ei puristamiseen ole mitään tarvetta. Luopuminen on niin paljon raastavampaa.

Mestarikurssilla pyydettiin myös ennakkoon miettimään elämänsä onnistuneinta roolia. Pysähdyin sitäkin luultavasti ensimmäistä kertaa ajattelemaan. Mieleepi tuli kaikista helpoin roolini 2. vuoden klassikossa, *Maria Jotunin, Arki elämää*-näytelmässä. Näyttelin siinä ylipainoista siementäjää, Filemoni Vehviläistä. Näytelmän ohjaaja, Piia Peltola, helpotti urakkaamme omalla panoksellaan luonnollisesti, mutta jotain maagista siinä näytelmässä oli omalta osalta. Esittäminen oli valtavan luonnollista, vaikka hahmoni oli fysiikaltaan ja olemukseltaan luultavasti itseni vastakohta. Lämmittely oli aivan tarpeetonta. Läskipuvun päälle pistettyäni olin jo sisällä. Jokin ennakkotyö oli siis tehty perusteellisesti. Mietittyäni asiaa liittyen mestarikurssimme kysymykseen tajusin, että näyttelin koko ajan Kurikassa asuvaa enoani sekä hänen avioeroaan ja mahdollisia velkoja, jotka lankesivat eron seurauksena. Kaikkia niitä pimeitä peltoja ja yksinäisyyttä, jota luulen hänen kokeneen Pohjanmaan lakeuden ympäröimänä. Roolin esikuva tuli siis läheltä.

Myöskin työryhmä vaikutti valmistautumiseen poikkeuksellisen vahvasti. Näytelmä alkoi Teatterikorkeakoulun torilta ja minä olin kurssikaverini, Sonja Kuittisen, kanssa odottamassa yleisöä viidennen kerroksen esitystilassa. Tilassa oli paljon mihin samaistua. Oli vanhaa kahvinkeitintä, virttynyt sohva, kahvista tahraantunut pöytäliina ja yhdessä kulmauksessa heiniä, jotka luonnollisesti vaikuttivat myös yhteen assosiatiiivisimmista aisteista eli hajuaistiin. Esitys siis alkoi noin kymmenen minuuttia ennen kuin näimme yleisön Sonjan kanssa ensimmäistä kertaa. Tämän kymmenminuuttisen ajaksi meille kehkeytyi erittäin toistuvia ja toimivia traditioita, joilla kulutimme aikaamme. Puhuimme aina hahmoissa toisillemme ja virittäydyimme tunnelmaan. Yleensä olimme erittäin hiljaa ja kyselimme kiireettömällä temmolla toistemme kuulumisia. Ensimmäistä kertaa itselleni tämä tuntui luontevalta. Vastaila hahmossa kysymyksiin, vaikka olimme tilassa

kahdestaan. Mutta se tuntui tärkeältä. Opimme myös erittäin taitaviksi arvailemaan yleisön saapumisaikoja, sekä luomaan maaseudulle tutunomaisen pysähtyneen tunnelman. Sonja on pieneltä paikkakunnalta kotoisin ja oli hienoa kuulla, että hänellekin kyseisen näytelmän rooli oli tuntunut erityisen rakkaalta. Juuri valmistautuminen ja omat, oikeat, mielikuvat tekivät siitä erityisen tärkeän hänellekin. Molempien hahmoissa oli paljon vuosien aikana kertyneitä havaintoja maalaistalojen ihmisistä ja heidän elämistään. Paljon lämpöä siis sisältyi hahmoihimme.

Luin Helsingin Sanomista artikkelin, joka käsitteli empatiaa ja sympatiaa. Reetta Rätty kirjoittaa sunnuntain, 18.10.2015, Hesarissa otsikolla *Empatiaa pitäisi opettaa kouluissa*. Kirjoittaja siteeraa kolumnissaan Helsingin nuorisotoimenjohtajaa, *Tommi Laitiota*, joka oli kirjoittanut samasta aiheesta kolumnin Suomen Kuvalehteen, seuraavalla tavalla:

Empatia on kykyä nähdä maailma toisten silmin. Se on eri asia kuin sympatia. "Empatia on oman kokemuksen työntämistä sivuun ja keskittymistä ymmärtämään."

Se että nyt jankutetaan pelosta, kertoo omaan kokemukseen keskittymisestä.

Empatiaa pitää opettaa koulussa, kotona, koko yhteiskunnassa. Se on ihmisenä olemisen taito, ja viimeistään nyt on paljastunut, että emme osaa sitä.

Toisista välittäminen on saatava opetussuunnitelmista ja kirkon kirjoista käytäntöön. Olemme "me" emmekä "me" ja "ne". (Reetta Rätty: Empatiaa pitäisi opettaa kouluissa. 18.10.2015. Helsingin Sanomat.)

Kolumni vaikutti minuun syvästi. Siihen palasinkin heti, kun aloin ajattelemaan onnistumisen syitä roolityössäni Filemoni Vehviläisenä. Empatia on hyppäämistä toisen nahkoihin. Empaattisuus itsessään ei tee sinusta hyvää ihmistä. Huijari taitaa empatian siinä missä näyttelijäkin. Asettumalla toisen nahkoihin voi myös tehdä pahaa. Narsisti voi vaikuttaa todella empaattiselta

ulospäin. Karkeasti jaoteltuna empatiaa voisi ajatella näyttelijäntaiteen tekniikkana. Kyky omaksua toisen ihmisen tavat ja ymmärtää ajattelu. Empatia on portti sympatiaan. Sympatia on sitä, että oikeasti tahdot hyvää toiselle ihmiselle. Se tekee minusta roolityöstä mestarillisen. Pelkkä tekniikka ei siihen riitä. Näyttelijät, kuten *Robin Williams* ja *Philip Seymour Hoffman*, ovat loistavia esimerkkejä tästä. Olen aina yrittänyt selvittää heidän salaisuuttaan näyttelijänä mutta luulen, että heidän salaisuutensa on se, että heillä ei ole näytellessä salaisuuksia. He ovat käsittämättömän auki koko ajan. Rooli toisensa jälkeen me ihmettelemme, että jotenkin he sen taas tekivät. Särkyviä, oikeita ihmisiä. Lavalle ja kankaalle voit lopulta tuoda vain vuorosanasi ja itsesi. Loppu on taidetta mutta ennen kaikkea ihmisyyttä ja ihmisyyden ymmärtämistä. Voisi kai kuvailla, että se on eräänlaista välittämistä.

Onnistuin siis roolissani, koska empatia ja sympatia tulivat itsestään. Tiedän miten enoni liikkuu ja miten hän puhuu. Tärkeimpänä, tiesin myös miltä minusta tuntui silloin, kun hän hymyili valtavassa maalaistalossaan, vaikka epäilin ja uskoin, että hänen on pakko olla surullinen. Todella surullinen siksi, että koin avioeron todella isona asiana. Omat vanhempani ovat edelleen naimisissa ja lähipiirini on täynnä pitkiä avioliittoja. Minulla ei ollut kokemusta avioliiton päättymisestä sivullisena katsojana. Kannoin siis lavalle kaiken sen, mitä luulin tuntevani hänen kauttaan silloin, kun hän oli kaikista surullisimmillaan. Näyttelijän tärkein tehtävä on minusta yrittää tuntea näitä asioita. Vain yrittämällä ne voi jossain vaiheessa myös oikeasti tuntea. Oli herkullista näytellä kohtausta, jossa syön makkaraa yksinäisenä toisten lempiessä heinillä elämänsä loistossa. Yksinäisyys on pelottava ja suuri asia. Työn haaste tulee mielestäni siitä kuinka nämä empatian ja sympatian tunteet toistetaan, kun hahmo on kauempana, kuin oma eno. Siihen auttaneen Björkmanin opetukset täydestä sydäimestä ja kirjoitankin loppuun manifestini, joka on tuleva minua auttamaan, kun työ tuntuu puserrukselta.

Sänkyni vieressä on valokuvia. Siskoni poika Eemil, kummityttöni Ellen ja hänen pikkuveljensä Edvin. Minusta on hienoa, että elämäni tärkeimmät lapset ovat nimiltään niin samankaltaisia ja soivat hienosti yhdessä. Valokuvissa komeilee myös ystäviäni vuosien varrelta sekä tietysti perhettä. Siinäpä se kaikista tärkein onkin. Tukiverkkoni ja suurin lahjani elämässä.

Ei varmasti tule ikinä tilannetta, jossa myisin rakkauteni heitä kohtaan tai aikoja jolloin epäilisin heidän merkitystä elämääni.

Haluan olla tinkimätön taiteilija mutta en koskaan halua myydä keskeistä osaa itsestäni ulkopuolelta tulevan glorian takia. En halua olla epäaito ja nuolla persettä, koska tällöin väistämättä pyllistän toiseen suuntaan. Suurin ilmaisuvoimani tulee varmasti vahvoista ja aidoista siteistäni minulle tärkeisiin ihmisiin, menneisiin, nykyisiin ja tuleviin. En halua ikinä unohtaa juuriani enkä lapsenomaista rakkauttani palloja kohtaan.

Pystyn ilmaisemaan itseäni parhaiten ollessani onnellinen. Surullisena haluan vain nukkua. Julistan siis, etten koskaan anna ulkopuolisten paineiden mennä oman ja läheisten hyvinvoinnin edelle, enkä ikinä pidä kummityttöni Ellenin ääniviestejä itsestäänselvyytenä. On ihanaa välittää toisesta ihmisestä. Se on pohjimmainen syyni tehdä teatteria ja musiikkia. Ne ääniviestit kannan mukani lavalle ja sen täysinäisen sydämen puolesta olisin valmis kuolemaan.

3. OMA VAELLUKSENI TAITEILIJANA

Olen aina ihaillut taiteilijoita, jotka ovat olleet pienen ihmisen asialla. Taiteilijoita, jotka puolustavat heikompiin ja ovat taiteessaan oikeudenmukaisia. Sen on oltava myös oma pyrkimykseni. En tarkoita, että jokaisen työni tulisi muuttaa maailmaa. Varmasti tulen tekemään töitä myös maallisemmista lähtökohdista mutta tietty hengellisyys on ruvennut kiinnostamaan minua enemmän ja enemmän. Haluaisin etsiä niitä syitä, jotka johtavat minua eteenpäin, koska onhan sille oltava syy, miksi olen sellainen, kuin olen. *Herman Hessen* romaanin ”*Narkissos ja Kultasuu*” päähenkilö, *Kultasuu*, lähtee etsimään tätä kaikkea vaelluksillaan ympäri metsiä ja kaupungeja. Mikä on minun ratkaisuni? Nyt jo tiedän, että olen ehkä vasta pikkuhiljaa ymmärtämässä, mitä tämä työ vaatii, jos siinä haluaa tavoitella suvereeniutta. H-P Björkman sanoi löytäneensä aivan uuden kulman näyttelmiseensä hengellisyyden ja kuvataiteen kautta. Olenkin lukenut viimeisen kuukauden aikana *Narkissos ja Kultasuu*-kirjan kaksi kertaa palauttaakseni mieleeni ne tarinat, jotka minua joka kerta uudestaan luettaessa koskettavat.

” *Ollille ohjeeksi ja opastukseksi*” - toivoo Heikki-setä. Näin lukee kirjan ensimmäisellä aukeamalla. Se on päivätty vuoteen 2002. Kirja oli siis mitä ilmeisemmin rippilahjani. Sedässäni Heikissä on paljon samaa, kuin minussa. Pieni mieltymys alkoholiin ja hedonismiin. Samaan aikaan kiinnostus hengellisiä asioita ja kohotettua elämää kohtaan. Paljon samaa kuin Kultasuuissa. Meissä molemmissa. Kultasuu uhraa koko nuoruutensa vaelluksiinsa ja seikkailuihinsa. Hän on äärimmäisen kriittinen taiteilijuuttaan kohtaan ja kokee valtavaa tyhjyyttä suuren työn valmistuessa. Hän on niin ehdottoman ehdoton, että se kiehtoo minua. Voi kun olisin yhtä herkkä ja voi kunpa en olisi. Minun on pyrittävä tulevaisuudessa tekemään tärkeitä töitä, koska niistä saatava tyydytys on niin paljon suurempi, kuin muissa. Tahdon olla mukana luomisprosessissa enemmän. *Arki elämää* on luultavasti henkilökohtaisin näytelmäni, koska olin kamalan surullinen, kun se loppui. Joku omakohtainen kokemus on aina saatava sisään. *Kultasuu* muovasi puusta elämänsä tärkeimmät ihmiset eläviksi kuviksi. Hän kaivoi esiin ne tunnistettavimmat piirteet ja sai ihmisissä aikaan tunnereaktion töillään, joita hän hartaudella viimeisteli *Mestari Niklauksen* työpajassa. Hän

laittoi töihin koko nuoruutensa ja rakkautensa, vihansa ja empatiansa, elämän ja kuoleman. Jotain tavoiteltavaahan tässä on.

Sanotaan, että ihminen kuolee kaksi kertaa elämässään. Ensimmäisen kerran vetäessään viimeisen henkäyksensä ja toisen kerran, kun hänen nimensä mainitaan viimeistä kertaa. Vaikka taide on suurimmaksi osaksi hyvin kaukana gloriasta ja ylevästä elämästä, on tämä varmasti jotain jonka jokainen taiteilija tunnistaa. Ehdottoman taiteilijan yksi tehtävistä, vaikkakin alitajuisista, on varmasti tämän kahden kuoleman välimatkan kasvattaminen toisistaan. On täysin ilmeistä, että minä ja monet muut haluamme tehdä jotain joka muistetaan vielä vuosien päästä. *Narkissos ja Kultasuu*-kirjassa se on selitetty seuraavalla tavalla:

Ehkä kaiken taiteen, jopa hengen alkulähde oli kuolemanpelko, hän tuumi. Pelkäämme kuolemaa, kammoamme katoavuutta, murheellisina näemme kukkien yhä uudelleen kuihtuvan ja lehtien putoavan ja tunnemme sydämessämme varmuuden, että mekin olemme katoavia ja pian kuihdumme. Kun taiteilijoina teemme kuvia tai ajattelijoina etsimme lakeja ja muotoilemme ajatuksia, pyrimme sillä kaikella vain pelastamaan jotakin suuresta kuolemantanssista, saamaan aikaan jotakin, mikä kestää kauemmin kuin me itse. Nainen, joka oli mestarin madonnan mallina, on kenties jo kuihtunut tai kuollut, pian hän itsekin on poissa, toiset asuvat hänen talossaan ja syövät hänen pöydässään mutta hänen luomuksensa pysyy, hiljaisessa luostarikirkossa se hohtaa vielä sadan vuoden kuluttua ja paljon kauemminkin, on alati kaunis ja hymyilee samalla suulla, joka on yhtä kukoistava kuin surullinen. (Herman Hesse: *Narkissos ja Kultasuu*. Gummerrus .1930. Suom: Kai Kaila)

Juuri se, että sain roolin toimimaan tehdessäni sen enoni kautta, voi olla tapa saavuttaa muistettava roolisuoritus eli oma taideteokseni. Tuo elämästäsi jotain näyttämölle! Silloin se liikuttaa. Tekninen suoritus harvoin liikuttaa. Se voi ihastuttaa ja taitoja ei varmasti epäile kukaan, mutta säröä ja elettyä elämää katsojat ovat vailla. Minun on siis eletävä voidakseni tuoda jotain näyttämölle. En tietenkään ole ylpeä kaikista elämäni aikana tapahtuneista asioista, eikä minulla tietenkään ole syytäkään olla. Olen ollut äänekäs ja ärsyttävä, huomionkipeä ja kaikkea mahdollista. Olen itsekkäästi ajatellut

ammattiani ja laiminlyönyt suhteitani. En minä voi väittää, että itse selviän niistä yhtään sen helpommin, mutta sen kaiken voi kuljettaa mukanaan. Ihan kaiken. On elettävä ja tehtävä treeneissä kaikkensa, jotta voi edes tietää mikä on oma maksimi milläkin hetkellä. Mestarikurssilla kerroin vastaukseksi kysyttäessä näyttelijän syvyydestä jotakuinkin näin:

Ajattelen syvyyden uima-altaana. Jos uskallat sukeltaa Stadikan hyppyaltaan pohjaan, on sinulla enemmän allasta käytettävissäsi. Ihmiset aina ihmettelevät, miten on mahdollista, että huippu-urheilijat loukkaantuvat treeneissä. Heidän on harjoiteltava aina yhtä kovaa, kuin pelitilanteessa pelataan. Sama pätee teatteriin. On treenattava täysiä, jotta voi esittää täysiä. On saatava pohjakosketuksia. Ilmaisun rekisteri kasvaa sitä myötä.

Olin salaa melko ylpeä tästä vastauksesta, koska rupesin ajattelemaan abstraktia asiaa konkretian kautta ja sain sen selvitettyä itselleni paremmin, kuin koskaan. Näin diplomi-insinöörin pojan tulisikin ajatella. Minun on elettävä sekä teatterissa, että sen ulkopuolella täysiä. En halua väistellä virheitä, eikä se kyllä minulta ole ikinä onnistunutkaan. Aloitan vaellukseni kohti taiteilijuutta hyväksymällä itseäni joka päivä pikkuisen lisää. Kultasuu sai rauhan vasta kuollessaan. Silloin vasta hän tajusi, ettei hänen äitinsä kuvaa ollut edes tarkoitettu veistettäväksi. Se oli vain Kultasuu varten. Naisseikkailut olivat ohitse, jäljellä vain väsymys ja vanhentuneet kasvot. Vasta kuolinvuoteellaan hän koki hartautta ja rauhaa. Toivon, että oma rauhani löytyy hieman aikaisemmin, mutta en silti aio tinkiä täydestä elämästä. Eläköön, hengellisyyden ja maallisuuden ikuinen ristiriita!

3.1 Hyväksymisen manifesti

Aloitan vaellukseni valmistuneena näyttelijänä hyväksymällä itseni kirjallisesti. Koen sen tarpeelliseksi, koska sitä harvemmin pysähtyy ajattelemaan, että mistä tulee ja mihin on menossa. Toivon, että hyväksymällä itseni, voin olla parempi ihminen muille.

Minä, Olli Pekka Matias Rahkonen, hyväksytän itseni itselleni tällä päivämäärällä. Olen salonkikelvoton mutta sydämellinen. Äitini on kasvattanut minut juuri sellaiseksi, kuin olen. Piirteissäni on todella monia

sävyjä, jotka ärsyttävät ihmisiä. Sitä minun on ollut äärimmäisen vaikea hyväksyä, koska olen aina halunnut kaikkien hyväksynnän. Minusta on puhuttu paskaa mutta en antanut sen satuttaa, vaikka mietin sitä edelleen. Tiedän, etten ole paha ihminen, koska ympärilläni on niin monta rakasta ystävää ja perheenjäsentä, jotka eivät ole minua ikinä hylänneet. Ei pahoilla ihmisillä voi olla niin suurta tukiverkkoa. Pidän tämän siis aina mielessäni, kun en jaksaisi vastata puhelimeen. Pitäisi olla onnellinen siitä, että joku ajattelee sinua, vaikkei mitään tärkeämpää asiaa olisikaan.

Minun on myös aika hyväksyä se, etten enää ole niin miellyttämisenhaluinen kuin ennen. Siinä oli minulle kyse siitä, etten ärsyttäisi ihmisiä. Suurin paradoksi oli siinä, että olin aivan yhtä ärsyttävä. Luultavasti olin jopa ärsyttävämpi. Vanhetessa ilmentynyt miellyttämisen halun tarpeen väheneminen on tervetullut piirre. Saan voimaa elämäni sekä ilmaisuun siitä, että jotkut asiat vituttavat minua aivan suunnattomasti. Niitä asioita on monia ja nykyään uskallan sanoa niitä ääneen. Ensimmäisenä tulee mieleen menestyminen, tv-ohjelmat, paskanpuhuminen, selkäänpuukottaminen, miellyttäminen, itsensä korostaminen, voittajat ja saarnaajat. Pysyn toivottavasti tulevaisuudessa tällä linjalla. Miellyttäminen vie energiaa. Rehellisyys tuo sitä.

Oman identiteettini tunnustaminen ja muuttuminen on vaiheessa koko elämäni ajan. Olen ollut tuuliviiri ja häntäheikki, luokan pelle ja hymypoika, kusipää ja kuuntelija, ryyppyveikko ja urheilija. Minun tulee ammentaa näistä kaikista ja ammentaminen onnistuu hyväksymällä. Tiedän pystyväni tuomaan lavalle paljon enemmän asioita itsestäni, kuin mitä olen tuonut. Lavalle pitäisi joka kerta tuoda tämä historian ja nykyisyyden sekamelska. Hyväksy siis, Olli, etten ole todellakaan mikään maailman süstein jätkä! Se ei sinun kohdallasi onnistu. Ei koskaan. Annan enemmän niille, jotka minua rakastavat, kuin niille, joita tahdon miellyttää. Sinulla on avain rehellisyyteen ja onnelliseen elämään.

Muista, että välillä tuntuu mahdottomalta sopeutua muottiin. Vähimmäisvaatimus on jo liikaa. Pitää olla raitis ja savuton, turvallinen ja vaarallinen, ei saa juosta rahan perässä mutta pitäisi olla varakas. Epävarmuuksia peitellään kilpaa, vaikka rehellisesti epävarma ihminen

valaisee pöydän. Ihmiset kuiskuttelevat niitä ja näitä, vaikka kaikkia kiinnostaa mitä heistä itsestä ajatellaan. Tahti kiihtyy ja meno pahenee. Trendit lisääntyvät ja maailma pienenee. Hymiö korvannut on hymyt aidot, älypuhelin läheisyyden taidot. Tee muutos maailmaan, hetki niin kuin ennen vanhaan. Hajuveden tuoksu kirjekuoreissa. Tee lupaus joka pidetään, valitaan, eikä pelätä. Olli, muista tämä. Älä lyö vaan silitä, älä tuomitse vaan ymmärrä, niin olet jo pitkällä. Anna mahdollisuus virheisiin.

4. TULEVAISUUS

Mieleeni nousee kaksi selkeää teemaa, kun pohdin tulevaa polkuani. Tahdon työskennellä ulkomailla ja tahdon tehdä musiikkia. Olen varma, että sanoessani näin olen jo valinnut tieni ja tulen jollain tavalla ja jossain vaiheessa nämä saavuttamaan. Olen onnellisessa asemassa saadessani aloittaa ammattilaisuuteni Turussa ja opetella kaikessa rauhassa mitä tämä työ vaatii. Olen kuitenkin ollut aina levoton sielu ja tiedän, että tulevaisuudessani maisemat tulevat vaihtumaan ja työnkuvat muuttumaan. Myönnän sen heikkoudekseni, etten aina osaa nauttia hetkestä mutta minkäs teet, kun tulevaisuuden maalailu saa perhoset liitämään vatsassani. Tähän ammattiin kuuluu unelmointi minun tapauksessani. Minun elämäni kuuluu unelmointi. Ensimmäinen unelma oli päästä kouluun ja tehdä tästä ammatti mutta hyvin nopeasti seuraava tavoite on jo jossain kauempana. Nuorena tekijänä pelkään ehkä liikaakin vielä pysähtymisen mahdollisia haittavaikutuksia mutta en aio nopeuttaa ikääntymisen mukana tuoman rauhallisuuden luonnollista vauhtia. Se tulee, jos tulee. Nyt katseeni on kirkas miettiessäni kaikkia mahdollisuuksia, joita valintani mahdollisesti mahdollistavat.

4.1 Kansainvälisyys

Olen vasta kouluaikana ruvennut vakavasti miettimään työskentelyä ulkomailla. Peruskoulussa olin kuitenkin todella kiinnostunut kielistä mutta ne vähän jäivät hakiessani Teatterikorkeakouluun. Tajusin kuitenkin kielten opiskelun tuomat rajattomat hyödyt tulevaisuudessa, kun rupesin käyttämään ruotsia puhekielenä kurssikaverini Peterin kanssa. Kielen oppiminen tarkoittaa kulttuuriin tutustumista mutta sillä on myös valtava työllistävä vaikutus. Miksei kieliä voisi ajatella yhtälailla erityistaitona, kuten laulusta ja tanssista yleisesti ajatellaan. Olenkin uhrannut ajastani osasen taas kielten opiskeluun ja olen ollut tuloksista tyytyväinen. Nyt uskallan jo realistisesti puhua työskentelystä Pohjoismaissa sekä vaikkapa Saksassa.

Saksassa vietimme kurssimme kanssa hieman yli kaksi kuukautta keväällä 2015 ja pidän sitä opintojaksoa elämäni parhaimpana. En ole ikinä ollut mikään kova matkustelija, joten kaksi kuukautta ulkomailla oli itsessään jo jännittävä kokemus. Se myös selvensi minulle sen, mitä Timo Torikka puhui

meille luennollaan. Timo sanoi, että vasta ulkomaille siirtyminen ja omien pelkojen voittaminen avasi hänessä aivan uusia puolia näyttelijänä. Suomessa hänet tunnettiin jurona hahmona, mutta ranskaa puhuessaan hänestä kuoriutui aito eurooppalainen suvereeni näyttelijä. Hänen kätensä liikkeet aukenivat kuin itsestään ja puhe soljui aivan uudella nuotilla. Tärkeämpää minulle olisi näin aluksi kuitenkin sen jään murtaminen, joka on vielä ulkomailla työskentelyn ja minun itseni välissä. Tahtoisin rohkeasti varata jonkun ajanjakson jo valmiiksi, ja päättää, että tuon ajan pyhitän ulkomailla työskentelyn eteen. Berliini-jakso helpotti tätä päätöstä paljon. Oli ihanaa kokea täysin erilainen tapa näytellä ja tehdä teatteria. Kokemus ei jäänyt myöskään suppeaksi, koska kävimme katsomassa kahdessa kuukaudessa kolmekymmentä esitystä. Niistä havainnoin itselleni täysin uusia asioita ja olin täysin Berliinin vietävissä.

4.1.1 Berliinin havainnot esityksistä

Isoimman vaikutuksen minuun teki Berliini itsessään. Se näytteli pääroolia, koska valtava määrä energiaa ja hämmästyä meni ihan vaan kaupunkiin tutustuesssa. Historian läsnäolo oli vaikuttavaa. Tietysti olin ottanut paljon selvää jo etukäteen, mutta joka päivä löysin jotain uutta. Suljetun kaupungin kieltojen riivaama historia oli vahvasti läsnä. Berliini on itse itselleen velkaa noista ajoista. Sama pätee melkein päi koko Saksaan. Kaupunki on ollut niin suljettu ja täynnä ihmisoikeusrikkomuksia, joten hyvittääkseen itselleen epäinhimilliset teot, se on nykyään avoimempi kuin kenties yksikään suurkaupunki maailmassa. Se teki vaikutuksen. Minusta on ihanaa, että ihmisten annetaan olla rauhassa ja päättää itse omista mieltymyksistään. Kieltojen ja byrokratian ravisuttama Suomi näytti minulle todelliset kasvonsa vasta oltuani Berliinissä kaksi kuukautta. Niin paljon olisi opittavaa sekä minulla, että Suomella.

Kaupungin rentous ulottui myös teatterin seinien sisäpuolelle. Berliiniläiset ihmiset ovat valveutuneita teatterin katsojia. Yleisössä oli todella rento tunnelma suurimmassa osassa esityksiä. Sai tulla myöhässä, sai juoda olutta, sai käydä vessassa etc. Teatterissa näkyi paljon enemmän nuoria katsojia, joissain esityksissä keski-ikä saattoi olla todella alhainen. Se on tietysti todella riemullista nähtävää, kun vanhemmat lapsineen saapuvat yhdessä katsomaan teatteria ja keskustelemaan siitä. Se on integroitunut hienolla tavalla osaksi

berliiniläistä identiteettiä. Juttelin *Yle Puheen* haastattelussa tästä aiheesta paljon. Yksi vahvimaksi ydinlauseeksi koko ajastani Saksassa jäi se, että yleisön rentous synnyttää röyhkeyttä lavalla. Saksalainen teatterintekijä tietää, että yleisö on tottunut katsomaan teatteria. Se osaa muodostaa oman mielipiteensä ja olla tykkäämättä, jos haluaa, mutta katsojana se on kokenut. Tämä muodostaa luonnollisesti erittäin tervettä asennetta teatterintekijöille. Katsoja ei varmasti järkyty eikä pety, jos teos on omaleimainen ja esimerkiksi vahvasti yhteiskunnallinen. Oli aivan fantastista huomata, että ilmaisun ollessa kevyttä, esimerkiksi farssia, oli sisältö aina olemassa. En muista nähneeni yhtäkään sisällötöntä esitystä. Huonoja esityksiä näin tietenkin, mutta sisällöttömiä en.

Yksi esimerkki yhteiskunnallisuudesta ja yleisön valvutuneisuudesta oli *Schaubühnellä* nähty esitys *Ein Volksfeind*, eli kansanvihollinen. *Henrik Ibsenin* tekstin oli ohjannut *Thomas Ostmeier*. Näytelmä kertoi kahdesta veljeksestä, hyvästä ja pahasta, ihmisestä ja rahasta. Pikkuveli saa selville isoveljensä kylpyläyrityksen laskevan saastuneen vetensä läheiseen järveen. Tästä alkaa upeasti näytelty vyyhti heidän välillään. Mikä on oikein ja mikä väärin? Suomen historiassa tapausta voisi verrata Case-Talvivaaraan, jossa on myös salailtu asioita niin maan perkeleesti. Ainoana syynä ihan varmasti raha. Mielenkiintoisinta esityksessä oli kuitenkin hetki, jolloin teatteriesitys muuttui paneelikeskusteluksi. Lavalle tuotiin puhujan pönttö ja keskustelu saattoi alkaa. Yleisövalot olivat päällä ja mikrofoni kiersi katsomossa. Lavalla näyttelijät pitivät juurtunutta rooliaan päällä ja vastailivat yleisön kysymyksiin ja purkauksiin hahmonsäädustamalla ideologialla ja moraalilla. Aivan hulvattoman hienoa seurattavaa. Yleisössä hädin tuskin kaksikymmentävuotiaat ihmiset paasasivat naama punaisena ja suvereenit näyttelijät kommentoivat lavalta. Vaikutuksen teki myöskin näyttelijöiden vahva taustatieto aiheesta. Upea esitys! CASH GEGEN LEBEN? IMMER LEBEN.

Toinen esimerkki röyhkeydestä oli *Maxim Gorki-teatterin Small town boy*. Esityksen oli ohjannut *Falk Richter* ja se käsitteli tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia. Esitys ei ollut mieleenpainuvimpia itselle mutta röyhkeydessään herättävä. Lavalla ei kunnioitettu ketään. Putin ja Merkel saivat kuulla kunniansa ja se tuntui makealta. Venäjän tilanteeseen otettiin

vahvasti kantaa pitkän monologin muodossa ja havainnollistavien kuvien muodossa. Esitys pisti minut ajattelemaan suomalaista teatteriyleisöä ja sen sietokykyä. Voisiko presidenttiä kritisoida todella kovin sanakääntein Kansallisteatterin lavalla? Venäjää ja sen tilannetta puidaan tälläkin hetkellä, juurikin Kansiksessa, mutta ei missään nimessä näin suorasti. Viittaukset ovat tietenkin kaikkien luettavissa *Pirkko Saision Slavassa* mutta *Small town boy* oli silkkaa tykitystä. Sääliä ei saanut Merkelin lapsettomuus ja epäonni rakkaudessa, kun kyseessä on homoparin adoptio-oikeus. Kuten sanoin, esitys oli röyhkeydessään verraton, mutta aiheeltaan ja ilmaisultaan puuduttava. Huuto ja paasaus menettävät tehonsa aika nopeasti. Toisaalta, jos yhdenkään ihmisen silmät aukenivat Venäjän raukkamaiseen ja paskaan tilanteeseen, niin se oli huudon väärsti. Ehkä jotkut asiat pitää vain karjua todeksi.

Nämä kaksi esitystä valikoituivat nyt kuvaamaan valtavasta esitysmassasta Berliiniä ja sen meininkiä. Yhteiskunnallisuus on läsnä, kipeä lähihistoria ei katoa. Se on osa identiteettiä, jota taiteessa varsinkaan, ei yritetä paeta. Kulttuuri on Berliinissä monimuotoista ja värikästä. Se on kaupungin kuva. Berliini hengittää historiaa ja historiasta.

Opin myös, että musiikinkäyttö voi olla niin paljon muutakin, kuin mitä olen Suomessa tottunut näkemään. Markus Fageruddin nerous alkoi näyttäytyä minulle vasta Saksassa. Markus on puhunut paljon näyttelijän musiikista. Se on kehollista ja sen rajat ovat loppumattomat. Se on niin paljon muutakin kuin hybriksessä tapahtuva virheetön laulusuoritus. Muusikko voi ohjata teatteria siinä missä ohjaajakin. Hän vain lähestyy sitä eri kautta. Valosuunnittelijan ohjauksessa näkyy vahva visualisuus. Teatteri on niin paljon muutakin, kuin kaava jostain menneisyydestä. Se voi olla mies salihousuissa soittamassa syntikkaa tai tanssitaiteilija glitteriä kullissaan. Kukin tekee taidetta tämästään.

Lavastus oli ehkä yksittäisistä teatterin osa-alueista yllättävin. Se oli upeaa taidetta parhaimmillaan. *Murmel*, *Murmel*-esityksen värikartta-sermit liikkuvat niin nopeasti, että päätäni alkoi särkeä. Kekseliästä ja aivan käsittämättömän tarkkaa. Näyttämömiehet olivat minulle yhtä suuressa roolissa, kuin pääosan esittäjät. Mietin heidän ammattiylpeyttään ja taitonsa mahdollistamaa upea teatteria. *Volksbühnellä* katosta saattoi tippua

kokonainen talo. Puitteet olivat aivan huikeat. Myöskin rupesin väkisin miettimään sitä työmäärää, jonka saksalaisen teatterin esityskalenteri aiheuttaa. Iso hatunnosto koko reisitaskuissa laahustavalle joukolle!

4.1.2 Näyttelijä Berliinissä

Näyttelijät arvostavat ammattiaan Berliinissä. Kuultuani työttömyysluvut en kyllä ihmettele. Berliinissä itsessään on kuusituhatta työtöntä näyttelijää. Vain viisi prosenttia näyttelijöistä on työllistettyjä. Lavalle tullaan useaan otteeseen, yhdessä ja erikseen, ottamaan ne ansaitut aplodit vastaan. Pidin tästä yksin kumartamisen kulttuurista todella paljon. Siinä on jotain mehevää arvokkuutta. Minusta omaa ammattiaan pitääkin arvostaa. Berliinissä myös taputettiin esiintyjät useaan otteeseen lavalle eivätkä he pelänneet tulla vastaanottamaan aplodeja, vaikka desibelitaso olisi jo hiipumassa. Tästä tavasta meillä metsäläisillä olisi paljon opittavaa. Aivan turhaa vaatimattomuutta olen kohdannut tälläkin alalla. Saa ja pitää olla ylpeä siitä, mitä tekee. Oli sitten Spätkaufin myyjä tai näyttelijä.

Puhe ja teksti oli suuressa roolissa saksalaisessa teatterissa. Näyttelemisen tapahtui useasti kädet taskussa. Hikoileminen ja riehuminen oli harvinainen näky. Tässä mietintöjäni *Das weite Land* esityksestä: ”*Melko booring puhedraamaa mutta jotain plussia on annettava. Jokin tuossa näyttelijäntyössä viehättää. Kukaan ei ole hiessä, kaikki pidetään sisällä. Hieman salonkikelpoista paikoitellen omaan makuuni mutta kuitenkin vitun luonnollista. Tästä jäi siis mieleen, eurooppalainen, helppo näyttelemisen, valheiden vuori, joka vain kasvaa(ohne dich, existiere ich nicht), kamalaa paskanpuhumista ja seurapiirikulissia.*” Sitähän se oli. Useasti osuvin adjektiivi kuvaamaan saksalaista näyttelijäntyötä oli helppo. Samasta aiheesta puhui Timo Torikka mahtavalla luennollaan. Opeteltuaan ranskan kielen ja näyteltyään ulkomailla hän muuttui aivan toiseksi ihmiseksi. Suomessa on usein tapana ilmaista asioita koko keholla ja mennä juuri siihen vääjäämättömään suuntaan, johon näytelmän loppuratkaisu houkuttelee. Jos lopussa kuollaan, niin lavalle tullaan ensimmäiseen kohtaukseen jo viestien, että huonostihan tässä tulee käymään mutta näytellään nyt ensin. Raskaita aiheita näytellään raskaasti. Saksassa tilanne oli rakennettu usein näyttelemään pääroolia. On sanoja ja eriäviä mielipiteitä mutta suu vaahdoten harvemmin raivottiin. Puhe oli mahtavasti artikuloitua ja harvemmin

päästettiin mitään purkautumaan. Se pisti väistämättä miettimään omaa näyttelijyyttä. Milloin hengitän, milloin tauotan, missä kohtaa päästän, missä kohtaa pidätän. Huomasin alussa syyttäväni mielessäni saksalaisia kollegoita laiskuudesta mutta tajusin jälkeinpäin, etten ollut tottunut niin ekonomiseen näyttelijään. Kaipasin siis kuolaa ja shamanismia, vaikka nyt niitä tässä vähän kritisoinkin. Jälkensä on minuunkin jättänyt suomalainen, raskas, mielenmaisema ja Post-Turkkalainen ajattelutapa. Havuja perkele ja sitä rataa. Näytellä voi myös hillitymmin. Puheella pitää olla suunta ja sitä harjoitellaan useasti yksityisillä puhetunneilla saksalaisissa teatterikouluissa, joissa vierailimme. Jo äänenavauksessa kiinnitettiin huomiota, ettei ääntä pääse ilman, että sen kohdistaa johonkin. Sisäänpäin kääntyvällä muminalla ei saavuteta mitään. Ei äänen avautumista eikä hyvää teatteria.

4.1.3 Yhteenveto Berliinin opintojaksosta

Olen aina rakastanut Saksaa ja nykyään vielä enemmän. Berliini oli oikeasti mullistava kokemus enkä oikein ole vieläkään toipunut siitä. Voisin erittäin hyvin kuvitella asuvani ja työskenteleväni Berliinissä. Luvvinaan en sinne jaksaisi lähteä, koska lähtökohdat teatterin tekemiselle ovat niin hyvät. Tietysti kilpailu on valtavaa ja niin edelleen, mutta tärkeimpänä juttuna näen sen, että teatterilla on Berliinissä niin hieno ja tärkeä asema. Ihmiset tarvitsevat teatteria ja haluavat nähdä sitä. Lippujen hinnat ovat kohtuullisia, jopa todella halpoja, Suomeen verrattuna. Se mahdollistaa teatterin laajan kävijäkunnan. Ei ole ihme, että Suomessa klassista musiikkia ja taidetta pidetään elitistisenä ajanvietteenä lippujen maksaessa 60 euroa. Miten sinne voisi mennä kolmen teini-ikäisen kanssa, jos rahat ovat tiukilla? Teatterin jalkauttaminen ja merkityksen korostaminen on pitkäjänteistä työtä ja siinä Berliinissä ollaan onnistuttu. Ihmiset ovat oppineet katsomaan teatteria ja osaavat vastaanottaa suvaitsevaisesti myös esityksiä joiden estetiikka ei miellyttäisi. Sisältö on tärkein. Ihmiset janoavat keskustelua ja paljastuksia. Näyttelijäntyöllisesti totuin näkemääni samassa ajassa, kuin totuin juomaan Berliinin herkullista hanavettä. Kesti yli kuukausi tottua siihen, ettei huudeta, ettei itketä, ettei tapella ja ettei olla hiessä. Liikuttumaan pystyin itse vasta sen jälkeen, kun olin hyväksynyt tämän hyvältä tuoksuvan tavan näytellä. Alussa olin liian ihmeissäni näiden komeiden ja kauniiden elokuvanäyttelijöiden edessä. Oli ihanaa huomata, ettei suurkaupungin massiivinen teatteriskene kuitenkaan loittoonnut omaa käsitystäni berliiniläisestä näyttelijästä.

Katsoin virkaveljiäni ylpeänä ja ajattelin useasti, että haluaisin osata näytellä kuin hän. Ja ennen kaikkea näytellä tuollaisessa jutussa kuin hän. Tarina ja sisältö kulkevat aina edellä. Tästä syystä en ole vielä päässyt kesäteatteria kokemaan näyttelijänä. Leipiintymistä ei ollut näkyvissä ja teattereiden ohjelmisto on siihen varmasti ainakin yksi tärkein vaikuttaja. Kukaan ei joudu veivaamaan kahtasataa esitystä kuorossa vain koska on kiinnityksellä isossa talossa. Juttuja päällekkäin niin paljon, kuin ihmispäähän mahtuu, ja saanpahan olla neljä kertaa vuodessa Romeo täydelle tuvalle. Se pitää näyttelijän virkeänä. Aina pitää olla jotain haasteellista, mitä odottaa, jotain mitä jännittää. Minusta tämä malli oli oivallinen, joskin aika pelottava. Olen kuitenkin vielä metsäläinen.

Aion palata Berliiniin, aion opiskella kielen kuntoon ja aion matkustella enemmän. Jos tämän kyseisen kurssin tarkoituksena oli kansainvälistyminen ja havaintojen reunojen laajentaminen, niin minun kohdalla saatettiin onnistua. Olen todella iloinen, että sain kokea tämän kaiken. Ja vieläpä niin mahtavien ihmisten kanssa. Ikimuistoinen matka. Siksi odotankin innolla tulevaisuutta ja kaikkia mahdollisuuksia sen mukana. Berliinin ansioista opin unelmoimaan ihan oikeasti ulkomailla työskentelystä ja sain myös hyvän kuvan siitä, mitä minulta näyttelijänä vaaditaan, jos aion suurkaupungissa pärjätä. *Dramaten* ja *Volksbühne* mielessäni kirjoitustyöni surumielisyys laski prosentuaalisesti merkittävällä tavalla. Arvostukseni taidetta kohtaan kasvoi myös. Teatteri on muistamista, ei unohtamista varten. Näillä eväillä pyrin tekemään valintojani tulevaisuudessa.

4.2 Musiikki

Minun olisi mahdotonta jättää tämä osa-alue käsittelemättä itsessäni ja lopputyössäni. Niin suuri rooli on musiikilla itselleni ollut. Aloitin laulamisen aikaisemmin, kuin näyttelemisen. Kiinnostuin esiintymisestä ja ilmaisusta vakavammassa mielessä nimenomaan laulun ja musiikin kautta. Lukioni musiikinopettaja pisti minut yksin laulamaan luokan eteen vuonna 2004. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun esiinnyin solistina yhtikäs missään. Laulu oli *Eppu Normaalin "Vihreän joen rannalla"*. Esityksen jälkeen elämäni sai

uuden suunnan. Menin laulutunneille Pakilan Musiikkiopistoon kaksi viikkoa tämän jälkeen ja siitä asti olen laulua opiskellut.

Armeijani kävin Kaartin Soittokunnan solistina 2007 ja siitä kohtaa harrastus alkoi taipua ammatiksi pikkuhiljaa. Armeijassa pääsin ensimmäistä kertaa kunnolla keikkailemaan ja pidän sitä kullanarvoisena aikana ammattimaisuuteni kannalta. Opin ottamaan vastuuta orkesterin solistina ja opettelemaan uusia kappaleita liukuhihnalta. Opin myös valtavasti yleisön lukemisesta ja tunnetilojen aistimisesta. Nyt takanani on noin 450 keikkaa ympäri Suomea ja olen vihdoinkin siinä pisteessä, että omaa musiikkia on alkanut syntyä. Kymmenen vuotta kesti löytää oma sointi, mutta nyt tuntuu, että olen löytänyt kotiin. Olen alkanut kuunnella musiikkia eri näkökulmista ja miettiä rehellisyyttä artistina. Tunnereaktiot tapahtuvat minulle helpommin musiikin kuin teatterin kautta. Olenkin pohtinut jo koulun alusta saakka, kuinka saisin musiikin vaivattomuuden kehooni näytellessä? Kun ensimmäinen soitto lävähää ilmoille, huomaan koko kehoni elävän musiikkia lähes välittömästi. Välivaiheita on itselleni niin paljon vähemmän, kuin teatterissa. En tarvitse lämmittelyä päästäkseni sisään maailmaan, jota musiikki tarjoaa. Uppoudun siihen erittäin vaivattomasti. Tietenkin lämmittely auttaa instrumentin hallintaan, kuten teatterissakin, mutta maailmaan pääsy on simppelempää. Yhdistävä tekijä itselleni teatterissa ja musiikissa on kuitenkin se, että maailma on minulle tärkeämpää, kuin instrumentin hallinta. Pidän itseäni ehdottomasti parhaimmillani vain välikappaleena jonkun suuremman tarkoituksen tavoittelemisessa. Näyttelemisen ja laulaminen tuntuvat todella teennäisiltä, jos taustalla ei piile mitään suurempaa. Usein kysytään, kumpi ilmaisun muodoista on itselleni tärkeämpi? En haluaisi erotella niitä toisistaan mutta itselleni oli selkeä valinta hakea opiskelemaan teatteria. Tuntuu, että näyttelemisen opiskelu voi olla laulajalle hyödyllisempää, kuin laulun opiskelu. Perustelen tätä luonnollisesti vain omalle kohdalleni mutta luulen, että teksteihin ja maailmoihin syventymisessä olisi monella laulajalla opeteltavaa. Jos on hyvä laulaja, pärjää myös hyvin vähällä vaivalla. Keikasta selviää puolivaloilla mutta mitä siitä hyötyy. Muusikon ja näyttelijän on aina pyrittävä haastamaan itseänsä ja minulle luonnollisin tapa on oman musiikin tuottaminen.

Olen aina ihailnut Vesa-Matti Loirin uraa ja etenkin hänen rohkeuttaan tehdä taidetta laidasta laitaan. Hän sanoi 70-v. haastattelussaan, että eniten Taiteilija-Loirissa hän arvostaa muusikkoutta. Loirin tulkinnat etenkin Leinon runoista ovat minulle yhtä lailla näyttelijäntaidetta kuin musiikkia. Niissä on minulle näkyvämpänä kumpikin taiteenlaji kuin esimerkiksi monissa musikaaleissa. Näkyvämpänä sekä aidompana. Niissä on ilmaisun monet muodot läsnä ja minulle ne aukeavat paremmin juuri Loirin esittämällä henkilökohtaisuudella. Hänen työskentely kitaristi Peter Lerchen kanssa on myöskin toiminut minulle suurena inspiraation lähteenä. Musiikkia ja ilmaisua voi viedä niin pitkälle, kuin haluaa, jos vain uskallusta riittää. On todella vapauttavaa katsojalle nähdä niin suurta ennakkoluulottomuutta ja vapautuneisuutta kuin mitä näiden kahden suuren taiteilijan välillä voi parhaimmillaan nähdä. Siihen aion itsekin pyrkiä ja suurena unelmanani olisi säveltää Arno Kotron *Sanovat sitä rakkaudeksi*-teokseen musiikkia ja tehdä esitys pelkästään kitaristin kanssa käyttäen liikettä, lausuntaa ja musiikkia keinona saavuttaa tämän kipeän erotarinan hieno kieli ja maailma. Musiikki ja sen tuomat mahdollisuudet linkittyvät siis minulla ennen kaikkea työni monipuolisuuteen tulevaisuudessa, kuten kielten opiskelu, josta äsken kerroinkin. Toivoisin pystyväni käyttämään tulevaisuudessa liikettä, niin emotionaalista, kuin fyysistä, lavalla yhtä vaivattomasti kuin J.Karjalainen lauluja laulaessaan.

Berliinissä näimme esityksiä, joissa rytmillä oli päärooli. Näyttelijät rytmittivät olemistaan lavalla kapellimestarin johtaessa esitystä. Se oli silmiä avaava kokemus. Musikaalisena ihmisenä minun tulisi luultavasti tutkia tätä asiaa enemmän lavalla ollessani. Laulaessa nimenomaan rytmittäminen avaa minulle myös suuret emotionaaliset mahdollisuudet. Se on dramaturgian ymmärtämistä. On vaistottava milloin hidastaa ja koska jälleen nopeuttaa. Milloin laulaa hiljaa ja milloin täysillä palkeilla? Hyvinä päivinä nämä onnistuvat teatterissakin mutta huomattavasti harvemmin kuin laulaessa. Mistä tämä johtuu? Luulen, että kyse on omalla kohdallani kokemuksesta ja oivaltamisesta. Olen ollut enemmän lavalla laulajana, kuin näyttelijänä. Suurimman oivalluksen laulusta sain keikkailtuani kahdeksan vuotta viikottain. Silloin vasta tajusin, mitä tarkoittaa rintakehän avaaminen ja hengittäminen. Tämä toi tietenkin paljon itseluottamusta ja vapautta, koska rekisterini kasvoi puolella oktaavilla yhden havainnon myötä. En

varmaankaan näytellessäni uskalla leikkiä vielä yhtä paljon, kuin laulaessani. Leikin kautta emootioiden tunnistaminen on vaivattomampaa, sekä yleisön, että omien.

Nyt, kun olen vihdoinkin alkanut uskaltaa tehdä omaa musiikkia, ymmärrän paremmin rehellisyyden käsitteen taiteessa. Kappaleiden sanoittaminen on raakaa puuhaa. Itselleen jää välittömästi kiinni valheesta. Se on jatkuvaa väistelyä henkilökohtaisten kriisien meressä aivan kuten näyttelminenkin. Lavalla ollessa tulisi hakeutua kohti kaikkein haavoittuvaisinta olotilaa ja esiintyjän ammattitaito linkittyy mielestäni pitkälti tälle uskallukselle. Ulkomaailmassa ihmisillä on niin paljon rooleja ja itsekin olen alkanut niitä hahmottamaan vasta opiskeltuani näyttelystä. Kuinka usein olenkaan esittänyt vahvaa ja välinpitämätöntä, vaikka sisälläni on kuohunut armottomasti. Myöskin lavalla saan itseni kiinni paikka paikoin siitä, että jarrutan tunnetta sisälläni. Vaatii niin hirvittävästi luottamusta koko ryhmään, että uskaltaa avautua. Sen pitäisi tapahtua jo treenitilanteessa mielestäni. Silloin on turvallista siirtää kokonaisuus myös muiden nähtäväksi. Tekstien kirjoittaminen on ollut todella hyödyllistä minulle myös tätä lopputyötä ajatellen. Olen kirjoittanut ihmissuhteista ja huolistani luultavasti avoimemmin kuin yhteenkään päiväkirjaani. Teksti on tietysti vain yksi osa kappaletta mutta näyttelijä minussa pitää sitä kuitenkin tärkeimpänä. Sen myötä kokonaisuuteen välittyy niin paljon liikettä ja emootiota. En ikinä halua tehdä omissa nimissäni musiikkia, enkä teatteria, jonka takana en pysty seisomaan sataprosenttisesti. Tästä opin paljon tehdessäni kantaesityksiä ystäväni kanssa jo vuosia ennen Teatterikorkeakoulua. Mikä huumaannuttava vallan ja vastuun tunne syntyykään, kun tekee itse kaiken alusta loppuun? Omatoimisuus tulee luultavasti leimaamaan taiteilijan polkuani tulevaisuudessa paljon. Oman ryhmän kanssa työskenteleminen on niin palkitsevaa, koska juuret yhteiseen tekemiseen ulottuvat niin pitkälle. Olen sosiaalisena ihmisenä tykännyt myös aina vaihtelusta työryhmissä, mutta minusta on ihana ajatus, etten ole pakotettu työskentelemään kusipäiden kanssa, saatika alaisuudessa, jos en tahdo. Olen hakeutunut tälle alalle varmastikin siksi, että saan olla oma itseni sellaisessa ryhmässä, joka minut hyväksyy. Siksi musiikki ja teatteri ovat elämässäni ja tulevat siellä ikuisesti pysymään. Ihaninta on se, että niitä ei voi kukaan minulta pois viedä.

Tahdon vaikuttaa ja vaikuttua näiden taiteenlajien rajoja rikkoessa vielä pitkään. Loppuun lainaus legendaariselta muusikolta Kurt Cobainilta:

”I’d rather be hated for who I am, than be loved for who I’m not.”

4.2.1 KOJOOTTIKUU

Tein työharjoitteluni Espoon Kaupunginteatterissa syksyllä 2014. Esityksen nimi oli *Kojoottikuu* ja sen ohjasi ja dramatisoi Johanna Freundlich. Teos oli läpisävelletty libretto ja sävellyksestä vastasi Maisteri Jussi Tuurna. Olin todella iloinen Johannan ottaessa minuun yhteyttä asian tiimoilta ensimmäistä kertaa. Jussi oli ollut opettajani Teatterikorkeakoulun ensimmäisellä vuosikurssilla ja tunsin musiikillista veljeyttä hänen kanssaan heti alusta asti. Tiesin Jussin sävellysten olevan mielenkiintoisia, hieman keinuvia ja täynnä tunnetta. Ensimmäiset kuuntelut Jussin kotona Pakilassa olivat täynnä paatosta säveltäjän toimiessa esilaulajana. Olin jo silloin vakuuttunut teoksesta. Oli mahtavaa päästä tekemään töitä Jussin kanssa.

Muita kollegoita en tuntenut ollenkaan. Näyttelijöinä toimivat minun lisäksi Janne Marja-Aho, Mikko Leppilampi, Hanna Raiskinmäki, Iina Kuustonen ja Niklas Häggblom. Osa oli tuttuja nimiä ja osasta en tiennyt mitään. Tärkeimmäksi opetuksiksi ja opettajaksi muodostuivat Hanna ja Janne. He näyttelivät näytelmässä Iinan ja Mikon päähenkilöiden varjokuvia, toista todellisuutta kahden ihmisen suhteesta. Hanna oli kissa ja Janne kojootti. Tajusin jo alussa, että heidän työmoraalinsa on aivan eri tasolla muihin nähden. Kokeneemmilta näyttelijöiltä voi aina oppia paljon. Tietyissä pisteissä ollessaan luulee aina tietävänsä paljonkin, mutta viisas on se joka tietää, mitä ei tiedä. Keskittyminen oli molemmilla näyttelijöillä todella intensiivistä ja lämmittelyt, sekä fyysiset, että emotionaaliset, kestivät aina vähintään kaksi tuntia. Molemmilla on iso tausta tanssissa ja voimistelussa, joten kehollisuus oli selvästi heidän vahvuutensa ja edellytys siihen suvereeniuteen, mitä he illasta toiseen toistivat. Menimme usein Jannen kanssa kahdestaan autolla esityksiin ja harjoituksiin ja oli ällistyttävää nähdä

kuinka nöyrä ja epävarma Janne oli aina ennen esityksiä. Osa oli varmasti psykologista näyttelijän ”väsymystä” ennen esityksiä mutta Janne todella halusi lunastaa paikkansa joka ikinen ilta. Koulussa olin tottunut ehkä tiettyihin lämmittelyrutiineihin mutta opin vanhemmilta kollegoilta, että olin tyytynyt liian vähään. Aina voi valmistautua paremmin. Joka ikisessä esitystä edeltävässä lämmittelyssä molemmat tekivät kaikki liikkeensä laadusta tinkimättä. Väsyneinä päivinä he tulivat teatterille vieläkin aikaisemmin, jotta vireystila olisi jokaisessa esityksessä yhtä hyvä. Heidän standardinsa oli oma maksimini.

Myös taiteilijan tasolla samaistuin Jannen ja Hannan eniten. He haluavat mieluiten keskittyä yhteen asiaan kerralla eivätkä anna minkään häiritä onnistumisestaan. Omistautuminen siihen juttuun, mihin on lupautunut, on tärkeintä. Ja mitä laulajia he ovatkaan!! Luoja paratkoon sitä latausta jokaisessa nuotissa, eivätkä ne nuotit olleet helppoja, kuljetuksista puhumattakaan. Korkeaa ja raadollista laulua kuolevasta rakkaudesta. Olin usein todella onnellinen, että sain käyskennellä verhon takana ja kuunnella tätä taianomaista tulkintaa. Olin onnellinen, että se on minun työtäni ja se todella auttoi minua pinnistämään parhaani laulullisesti haastavassa produktiossa.

Oma roolini oli 16-vuotias Martin, naapurin himokas teinipoika. Himoitsin siis Iinan hahmoa hänen miehensä ollessa armeijan komennuksella. Kaikki kohtaukseni tapahtuivat Iinan kanssa. Vaikeinta minulla oli ääneni löytymisen kanssa. Oma mukavuusalueeni on lähempänä Kari Tapiota kuin Justin Bieberiä. Todella iso kiitos ennakkoluulottomasta roolituksesta, koska en olisi ikinä kuvitellutkaan, että näyttelisin teinipoikaa. Referenssiartisteina käytin kaikkia teini-idoleita: Robinia, Justin Bieberia etc. Halusin ääneeni narinaa ja tuntea jatkuvan vaaran siitä, että se sortuu. Teinin ääni ei voi olla laskeutunut. Lauluopettajana toimi Riitta Keränen, joka pelasti minut pinteestä kerta toisensa jälkeen. Aina olen ollut kärsimätön, mutten koskaan näin tuskastunut. Monesti yksäreillä Riitan kanssa pidättelin itkua ja ajattelin tehtävän olevan itselleni täysin mahdoton. Kahden kuukauden väännön jälkeen tunsin nasaalin ääneni löytyvän. Hauskimpia ja ilahduttavimpia hetkiä olivat kohdat joissa ääneni särkyi tahattomasti ja ilmoille pääsi legendaarinen kukko. Silloin tiesin, että olimme lähellä. Olin opiskellut laulua

kymmenen vuotta ennen Kajoottikuuta mutta kitalakeni ei koskaan ollut ollut niin koetuksella. Laulun piti olla todella etistä ja sen löytyminen kesti aikansa mutta harjoittelu kannatti. Puolessa välissä näytöksiä olin välillä esityksen jälkeen epävarma, että olinko muuttanut ääntäni ollenkaan näytellessä. Kuulemma en kertaakaan sitä unohtanut. Harjoittelusta Keräsen kanssa on ollut minulle suunnattomasti hyötyä nyt jälkikäteen. Ylärekisterini kasvoi ja avautui paljon. On ollut helppo laulaa.

Näyttelijäntyöllisesti haastavin osuus oli esityksen rakenne. Läpisävelletty näytelmä ei anna minkäänlaista armoa eikä salli sooloilua missään olosuhteissa. Tempo on sama päivästä riippumatta ja juuri siksi oli äärimmäisen tärkeää valmistautua päivän olosuhteiden mukaan. Jos kroppa oli hitaalla, olivat kaikki lämmittelyt välttämättömiä. Kesti monta viikkoa ennen kuin kykenin minkäänlaiseen fiilistelyyn. Teknisiä alueita oli niin paljon hallittavana, että tyydyin menemään ja kulkemaan sovittua koreografiaa ja ottamaan suuntia selkärankaani. Tähän asetti oman haasteensa myös kaksi päivää ennen harjoituskauden alkua murtunut nilkkani. Se opetti osaltaan myöskin paljon. Selkäni oli koko ajan krampissa astuessani väärin pehmeällä näyttämöllä enkä pystynyt tekemään puoliakaan sovituista jutuista. Teinipojan pitäisi olla täynnä virtaa ja nopeita käännöksiä mutta ne saivat odottaa ensi-iltaan asti, koska jalkatukeni poistettiin päivää ennen. Mutta mikä vapautuminen siitä seurasikaan. Tein lentokuperkeikkoja ja skeittasin lavalle nuoruuden vimmallalla, vaikka jalkaani särki vielä paljon. Olin kuitenkin kuin kahleista vapautunut. Lopulta toipumiseni kesti kahdeksan kuukautta, koska jalkani ei levännyt ollenkaan. Ajattelen kuitenkin nyt sen olleen sen arvoista.

Jälkeenpäin olen miettinyt tekisinkö jotakin toisin. Luultavasti osaisin nyt nauttia hieman enemmän ja tarjota paljonkin, mutta ymmärrän, että eka kerta on aina eka kerta. Olin ensimmäistä kertaa ammattiteatterissa ja se oli jo itsessään iso juttu. Sain tehdä töitä tasa-arvoisena taiteilijana kokeneempien näyttelijöiden ja taiteilijoiden kanssa. Isoin opetus itselleni oli varmasti se, että minusta on tähän ammattiin. Tuntui edelleen siltä, että olin valinnut oikein hakiessani kouluun loputtomalta tuntuvan ajan ja se, etten tule hylkäämään musiikkia itsessäni tavoitellessani näyttelijyyttä.

5. ITSENÄISYYS JA YHTEISÖLLISYYS

Itsenäisyys tarkoittaa minulle riippumattomuutta. Olen tavoitellut sitä aina tekemisissäni. En hirveästi välitä auktoriteeteista ja oman ryhmän kanssa työskentely on kaikista hedelmällisintä. Perustimme oman teatteriryhmän, *Sysi Ensemblen*, jo vuosia ennen kouluun pääsyä ja silloin oivalsin, että kavereiden kanssa työskentely on tavoitteista yksi tärkeimmistä. Sama homma bändikavereiden suhteen. Pitää valita ihmiset ympärilleen tarkasti, jotta jaksaisi mahdollisesti tulevaisuudessa viettää autossa tuhansia tunteja valitsemassaan porukassa. Siihen pystyy mielestäni vaikuttamaan omatoimisuudella ja juuri siihen tähtäänkin puhuessani kielten opettelusta ja oman osaamisalueensa laajentamisesta. Mitä enemmän vaihtoehtoja, sitä suurempi valinnanvapaus. Olen yrittänyt myös verkostoitua mahdollisimman laajasti. Kouluun hakiessa hain myös aktiivisesti alan töitä ja silloin tapasin ohjaaja Teemu Nikin.

Uskoin vahvasti, että jos nautin Teemun huumorintajusta hänen elokuviensa kautta, on meillä oltava jotakin yhteistä myös siviilissä. Tietenkään se ei ole aivan niin yksinkertaista mutta omaan intuitioon on välillä luotettava. Sain siis sähköpostia *Kellariteatterin* sähköpostiin syksyllä 2010, jossa haettiin mainokseen esiintyjä. Ainoa asia mikä kiinnitti huomioni oli se, että mainoksen tuottaa *It's alive films* eli Teemun firma. Ajattelin, että nyt minulla olisi mahdollisuus tavata Teemu silmästä silmään. Menin viikko tämän jälkeen Tavastian viereisestä ovesta kohti castingeja ja minut otti vastaa Teemun silloinen avovaimo Mia. Mia kysyi minulta kiinnostuksestani mainosta kohtaan ja vastasin tullessi paikalle oikeastaan vain siitä syystä, että pidän Teemun lyhäreistä ja haluaisin tavata hänet. Mia kutsui Teemun paikalle ja juttelimme puoli tuntia viiksistä. Huumori kohtasi heti mutta ei meistä kavereita vielä tullut. Siihen meni vuosia.

Pääsin mainokseen ja koitin olla kuvauksissa mahdollisimman aktiivinen, jotta tekisin Teemuun vaikutuksen. Tietenkin Teemu vanhempana ja kokeneempana näki lävitseni, mutta oli minulle ystävällinen. Olin hermostunut ja peitin sen pelleilyyn, joka on minulle erittäin tyypillinen käyttäytymismalli. Mainos tuli televisiosta ja katselin sitä ja totesin, että

ainakin yritin parhaani. Unelmani oli ollut, että pääsisin tämän kontaktin kautta tekemään edes yhden pienen roolin Teemun lyhärissä mutta loppuvuodesta 2010 Teemu otti minuun yhteyttä. Avasin tietokoneen K-Market Hermannin takahuoneessa ja näin Facebookkiin tulleen viestin. Siinä Teemu kertoi, että on suunnittelemassa pienen budjetin elokuvaa kuvattavaksi kesäksi 2011 ja oli suunnitellut minulle mahdollisesti merkittävää roolia siinä. Olin aivan innoissani. Palkka ja muut olisivat sivuseikkoja, koska olisihan tämä jo paljon enemmän kuin mistä uskalsin unelmoida saapastellessani castingeihin. Aikaa kului ja olin lopettanut työni kaupassa mutta leffa ei ollut vielä varmistunut. Olin vähän tyhjän päällä, kuten monina aikaisempinakin vuosina. Kevät on hakijalle aina kuumottavaa aikaa. Jo tammikuussa alkaa jännittämään lähestyviä pääsykokeita. Olin kuitenkin salaa iloinen, koska elokuva oli edelleen vireillä. Olin toiveikas, vaikka tiesin, että kaikki voisi vielä kariutua. Olin tehnyt vastaanäyttelijäni Rami Rusisen kanssa muutamia koelukuja ja jälkeinpäin kuulin, etten todellakaan ollut loistanut niissä. Olin ollut teennäinen ja jännittynyt mutta onneksi Teemu oli uskonut minuun. Olen edelleen kiitollinen siitä.

Aikaa kului ja toukokuun lopulla elämäni muuttui. Olin sanonut vuotta aiemmin, että elämän on toimittava kuten veronpalautukset. Kärsittyäni niin monta vuotta pettymyksistä pääsykokeissa, olin vakuuttunut, että joskus elämä antaa isosti takaisin. Niinpä kahden päivän sisään pääsin Teatterikorkeakouluun, roolini *3 Simoa*-elokuvan pääroolissa varmistui ja täytin 24 vuotta. Olin valtavan onnellinen. Kesä meni kuin huumassa ja muistan sen selittämättömän keveyden tunteen kropassani. Jotain painavaa poistui noiden päivien aikana. Olin tavoitellut jotain asiaa koko sydämestäni ja nyt se oli minun. Eniten iloitsin siitä, etten joutunut enää todistelemaan itselleni onko minusta näyttelijäksi. Se vetää vieläkin herkäksi. Sillä tunteella on jaksanut monta raskasta päivää.

Nyt, viisi vuotta myöhemmin, olen tehnyt Teemun kanssa kaksi pitkää elokuvaa, neljä lyhytelokuvaa ja kolme tv-sarjaa. Aika paljon enemmän kuin mistä unelmoin. Suurin opetus itselleni oli se, että kannattaa hakeutua ihmisten seuraan joita arvostat. Siitä voi seurata vaikka mitä. Jos valitsee jonkun polun, tulee päätymään aika lähelle tavoitteitaan. Siksi olenkin lähdössä ensi kuussa viimeisen kouluvuoden hiihtolomallani Tukholmaan

viemään CV:täni teattereihin ja otan ensimmäisen konkreettisen askeleen kohti sitä unelmaa. Se on minulle itsenäisyyttä taiteilijana, että seuraa polkuaan tinkimättömästi ja ajattelee vaikeina työllistymisen aikoina asioita optimistisesti. Kukaan teatterinjohtaja tai ohjaaja ei voi loukkaantua siitä, että otat yhteyttä ja sanot olevasi kiinnostunut työskentelemään hänen kanssaan. On itse rakennettava oma itsenäisyytensä. Vain näiden verkostojen ja omien ratkaisujen kautta on mahdollista rakentaa myös identiteettinsä taiteilijana. On oltava seurassa johon luottaa voidakseen kasvaa täyteen mittaansa. Ihaninta siinä on se, että muodostaessasi pitkiä työsuhteita, ne muuttuvat vääjäämättä ystävyysuhteiksi ja ystävyysuhteet kestävät. Teemun kanssa tulen varmasti tekemään töitä elämäni loppuun asti ja siitä on minulle omassa taiteessani kyse. Valitsen ympärilleni rakkaita ihmisiä ja kehitymme yhdessä.

Musiikissa olen saanut tehdä jo kymmenen vuotta töitä samojen ihmisten kanssa. Keikkailua puuduttavissa häissä ja autoilua sohjoisilla teillä kestää huomattavasti helpommin, kun on ystävien seurassa. Parasta on päästää jakamaan intohimonsa arvostamassaan seurassa ja huomata yhtäkkiä kasvaneensa kymmenen vuotta näiden samojen naamojen ympäröimänä. Siinä on jo niin loistavat lähtökohdat uskaltaa nolata itsensä, koska kaikki on jo nähty ja niistä lähtökohdista on helppoa lähteä tekemään itselle tärkeää teosta. Olemme vuosien saatossa soittaneet häävalssin niin huonosti, että jouduimme palauttamaan osan palkasta hääparille, esiintyneet liian humalassa, pahoitelleet myöhästymistämme ja vaikka mitä muuta. Olemme olleet niin noloissa tilanteissa yhdessä, ettei niille voi kuin nauraa. Basistimme juoksi kerran hakemaan oikeita nuotteja autosta kesken häävalssin, jonka olimme aloittaneet kuusi sävelaskelta väärästä sävellajista. Mörisin mikrofoniin ja välillä tein erittäin omituisia oktaaviliukuja koittaen pelastaa sen mitä pelastettavissa oli. Se oli aivan kamalaa mutten luultavasti koskaan ole nauranut niin paljon kuin ajaessamme kotiin keikkapaikalta. Selvisimme 300 euron korvauksilla tästä katastrofista.

Kaikki nämä yhdessä eletyt kokemukset ovat tehneet minusta taiteilijana vahvemman ja nöyremmän. Olen kasvanut erittäin suuresti arvostamieni taiteilijoiden ympäröimänä teini-ikäisestä lähtien ja se on tehnyt minusta itsenäisemmän. Olen lunastanut oman paikkani ja nauttinut esiintymisestä aina. Olen ollut paska ja ottanut palautetta vastaan muilta, vaikka se olisikin

tuntunut väärältä. Itsenäisyyttä on tunnistaa omat heikkoutensa ja vahvuutensa. Itsenäisyyttä on nauttia siitä, mitä tekee. Itsenäisyyttä on rakastaa ammattiaan ja innostua aina uudestaan. Itsenäisyyttä on kyky nauraa itselleen ja ymmärtää, että haudanvakava voi olla myös koomista. Sitä on elämä.

6. LOPUKSI

En voi uskoa, että kirjoitan nyt oikeasti loppusanoja lopputyöhöni. Paljon loppua yhdessä lauseessa mutta kyllä tämä alkua pikemminkin on. Läpi kirjoitusprosessin olen ollut hieman epävarma siitä, että onko kirjoitukseni riittävän yhtenäinen ja täyttääkö se jotkut alitajuntaiset kriteerit. Nyt kolme päivää ennen palautusta tulin siihen tulokseen, että onnistuin ainoassa tavoitteessani. Teksti on minun näköiseni ja kertoo niistä arvoista, joita haluan vaalia koko elämäni ajan. En koe olevani siinä pisteessä, että voisin kiinnostua ja kertoa teatteritutkijan tavoin yhdestä ainoasta aiheesta. Ajatukset ja teksti poukkoilivat kirjoitustilanteessa paljon mutta niinhän poukkoilee mielenikin. Jatkuvasti kiinnostun uusista jutuista ja löydän vanhat taas vuosien päästä uudestaan. Lopputyöni kertoo minun arvomaailmastani tässä elämänvaiheessa ja nyt tuntuu, että olen suuren portin kynnyksellä. En ole enää koululainen parin kuukauden päästä. Ensi syksynä olen jo erilaisten asioiden äärellä, kun asetun uuteen kaupunkiin näyttelemään ammatikseni laitosteatterissa. Se kutkuttaa minua jo nyt mutta pelottaa samalla. Tärkeintä koulussa oli kuitenkin oma luokkani ja nyt me hajoamme. Se tuntuu melkein parisuhteen loppumiselta. Siloposkisina ensimmäisen vuoden opiskelijoina saunoimme pitkien koulupäivien jälkeen ja sydämeni oli aina täysi siitä riemusta, että enää minun ei tarvitse olla sivustakatojana tässä yhteisössä. Nyt saan nauttia koko kroppani mitalta teatteriopiskelijan vaihderikasta elämää. Tulen muistamaan tämän koulun aina ja melkein kaikissa lukemissani lopputöissä ja näyttelijöiden haastatteluissa puhutaan tästä samasta aiheesta. Kouluun pääsy ja opiskelujen aloittaminen ovat olleet kaikille massiivisia kokemuksia. Koulu on rakastettuni, jota oli vaikea kesyttää ja nyt tiemme erkanevat. Olo on aika sanaton. Olen kaikesta saamastani opeista ja ihmisistä niin sanomattoman kiitollinen. Publiikissa tulee näkymään useita itkuisia silmiä ja on ihanaa päästä jakamaan ne juuri kurssikavereitteni ja opettajieni kanssa. Ne kyyneleet olemme saavuttaneet yhdessä ja siitähän tässä kaikessa on itselleni kysymys. Me teimme sen yhdessä. Ja oimme elämämme toisillemme viiden vuoden ajan ja kuinka paljon olemmekaan toisiltamme saaneet. En unohda teitä koskaan.

Kjell Westö kiteyttää kirjassaan *Missä kuljimme kerran* parhaiten sen, miltä kaipuu ja luopuminen minussa tällä hetkellä tuntuu. Kirjailijaa mukaillen tahdonkin lopettaa prosessini ja toivottaa kaikille kaikkea hyvää tulevaisuuteen.

Tulen aina tuntemaan lämmön niillä kaduilla, joilla yhdessä kuljimme.

LÄHTEET

Herman Hesse. 1930. Narkissos ja Kultasuu. Suom. Kai Kaila. Gummerrus

Reetta Rätty.2015. Artikkel: Empatiaa pitäisi opettaa kouluissa. Helsingin Sanomat.

Wikipedia.fi(4.4.2016. Empatia. Sympatia)

